

Rebecca Eriksson
Rebecca.eriksson@mfof.se

Mottagare
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

2024-03-21

MFoF:s yttrande över Barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Socialdepartementets diarienummer: S2023/03032

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, har granskat utredningens förslag och bedömningar och lämnar följande yttrande.

Nationell styrning och uppföljning (kapitel 4)

MFoF instämmer i att det vore bra med en enhetlig benämning som täcker vården för de barn och unga som placeras och anser att den föreslagna benämningen ”samhällsvård för barn och unga” är bra (4.4.1).

MFoF ser positivt på införande av en nationell struktur för uppföljning där uppföljning sker av individdata och genom dialoger med intresseorganisationer för barn och unga och för familjehem. MFoF föreslår att föräldrars och vårdnadshavares erfarenheter och perspektiv bör ingå i en sådan uppföljning.

Det saknas idag kunskap på nationell nivå om placeringsorsaker kopplat till föräldraförmåga samt kunskap om vilka insatser som ges till föräldrar och vårdnadshavare. Den individbaserade data som föreslås ingå i en årlig uppföljning innehåller inte heller sådana uppgifter, utan endast uppgifter om barnet. Eftersom många placeringar sker till följd av bristande föräldraförmåga anser MFoF att data om barnet behöver kompletteras med data om förälderns svårigheter samt data om det föräldraskapsstöd som föregått och efterföljt placeringen. MFoF gör bedömningen att uppgifter är nödvändiga för kvalitets- och kunskapsutveckling av socialtjänstens tidiga insatser och därmed för att förebygga placeringar utanför hemmet. MFoF föreslår att det utreds hur orsaker till bristande föräldraförmåga och hur genomfört föräldraskapsstöd kan kategoriseras och kompletteras till den individbaserade statistiken om barnet (4.4.5).

MFoF ser positivt på utredningens förslag på nationell samverkan om kompetensfrågor, då intressena för gruppen föräldrar och vårdnadshavare med placerade barn inte beaktas i tillräcklig utsträckning när det gäller föräldraskapsstöd (4.4.7).

Socialnämndens ansvar för en stärkt vårdkedja (kapitel 5)

MFoF ställer sig bakom utredningens beskrivning om en bristande kunskap på nationell nivå när det gäller orsaker till sammanbrott vid placeringar. I utredningen nämns att det saknas tillräcklig kunskap om familjehemsföräldrarnas och barnens perspektiv på orsaker till sammanbrott. MFoF menar att det också behövs kunskap om föräldrars och vårdnadshavares erfarenheter för att förstå mer om hur sammanbrott kan förebyggas (5.2.1).

MFoF anser att det är angeläget att barnets behov av stöd i kontakt och umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående tydliggörs i lagstiftningen och instämmer i utredningens förslag (5.5.2).

MFoF anser att det är bra att benämningen "särskilt utsedd socialsekreterare" föreslås ändras till "särskilt utsedd barn- och ungdomshandläggare" och instämmer i att det tydliggör vilken kompetens den särskilt utsedde personen behöver ha samt att en sådan handläggare ska utses oavsett ålder och placeringsform. MFoF ställer sig också positiva till förslaget att den särskilt utsedde barn- och ungdomshandläggarens uppgifter fokuserar mer på barn och ungas rättigheter (5.5.3).

MFoF ser positivt på att nya bestämmelser om vad nämnden särskilt ska beakta vid bedömning av var barn och unga ska vistas införs i 6 kap. 5 a § SoL och instämmer i att barnets eller den unges relation till vårdnadshavare, förälder och syskon, m.m. bör ingå som en del i denna bedömning (5.5.4). Barn och unga har behov av kontinuitet i relationer som är viktiga för dem och förslaget bedöms stärka förutsättningarna för att dessa behov blir tillgodosedda.

MFoF instämmer i förslaget att, i 6 kap. 7 b § SoL och i 13 a § LVU, lägga till sociala relationer och eventuell utsatthet för våld i det som socialnämnden särskilt ska uppmärksamma (5.5.6). I förslaget till författningskommentar framgår att det med våld avses alla former av våld, så som fysiskt, psykiskt och sexuellt, samt att barn och unga kan utsättas för våld i olika miljöer och av olika personer. MFoF noterar att det inte tydligt framgår om begreppet utsatthet för våld även innefattar att barnet eller den unge har bevittnat våld och anser att detta bör tydliggöras.

MFoF ser positivt på en tydligare reglering av stödet till föräldrar och vårdnadshavare (5.5.8). MFoF föreslår att statliga medel avsätts för effektforskning av program som syftar till att stödja föräldraskapet under placeringstiden.

Utredningens förslag om att socialnämnden ska verka för att vårdnadshavarna får stöd i minst två efter att det första placeringstillfället är viktigt. MFoF föreslår att utredningen till detta förtydligar det långvariga behov av stöd som krävs i vissa föräldragrupper för att barnets behov ska kunna tillgodoses i hemmet. Vidare önskar MFoF att statens särskilda ansvar för stöd till föräldrar med funktionsnedsättning tydliggörs.

Stärkt kvalitet i familjehemsvården (kapitel 6)

Utredningen anser att familjehem, via sitt avtal med socialnämnden får så pass stark anknytning till socialnämnden att de bör sägas delta i myndighetens verksamhet och att socialtjänstsekreteressen därmed gäller för familjehem enligt 2 kap. 1 § 2 stycket OSL (6.3.8).

Utifrån vad som framgår av socialstyrelsens handbok "Placerade barn och unga" tolkar MFoF att frågan hanteras på ett annat sätt i praktiken. Om socialtjänstsekretess gäller för familjehem befarar MFoF att det kan innebära konsekvenser för placerade barn och unga vars föräldrar inte ger familjehemmet fullmakt att prata med exempelvis skola och hälso- och sjukvården. Det skulle även kunna innebära att det behövs en specialreglering av sekretessen för familjehem.

MFoF instämmer i att nämnden mer aktivt bör undersöka om det finns någon i nätverket som kan vårda barnet eller den unge (6.6.23). I författningskommentaren till förslaget gällande att barn och unga ska placeras i ett nätverkshem, om det kan antas att behovet av vård kan tillgodoses där, framhålls att *"de föreslagna bestämmelserna ligger helt i linje med 1 kap. 2 §"*. MFoF delar inte den bedömningen utifrån att det kan finnas situationer då en placering i ett nätverkshem inte är det bästa för barnet även om barnets behov av vård kan tillgodoses där.

MFoF ser positivt på att kompetenskraven föreslås höjas för personal som utreder familjehem och ger dem stöd, handledning och utbildning (6.6.25) samt för föreståndare och personal inom stödboende och HVB (8.7.1, 8.7.2). Utredningens förslag om att öka regleringen av det stöd som socialnämnden ska erbjuda familjehem ses även det som positivt. Utöver de aspekter som utredningen lyfter fram anser MFoF att ett bra stöd till familjehemmen kan vara avgörande vid en eventuell fråga om vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8 § FB i ett senare skede (6.6.24).

Övrigt

Placerade barns hälso- och tandvård är ofta eftersatta. MFoF anser att de förslag som läggs fram i utredningen kan antas tydliggöra ansvaret mellan aktörer och bidra till en bättre och mer likvärdig hälso- och tandvård för placerade barn och unga.

Per Bergling

Generaldirektör

Rebecca Eriksson

Ulrika Berggren

Maria Wikström

Föredragande